

ΠΛΑΤΩΝΑΣ: 80 ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΑΛΛΑΝ ΠΕΡΣΥ

ΠΛΑΤΩΝΑΣ: 80 ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΑΓΑΘΗ ΔΗΜΗΤΡΟΥΚΑ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Λογοτεχνικά δοκίμια

Άλλαν Πέρσυ, *Πλάτωνας: 80 μαθήματα φιλοσοφίας για τη ζωή*

Τίτλος πρωτοτύπου: *Platón para soñadores*

Μετάφραση: Αγαθή Δημητρούκα

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Αντωνία Γουναροπούλου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Φιλμ, μοντάζ: Γιώργος Κεραμάς

Copyright© Allan Percy, 2017

Copyright© Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U., 2017

Translation rights arranged by Sandra Bruna Agencia Literaria, SL

All rights reserved

Copyright© για την ελληνική γλώσσα Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2016

Πρώτη έκδοση στην ισπανική γλώσσα από τις εκδόσεις Debolsillo,

Βαρκελώνη, 2017

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Μάιος 2018

KET A503 ΚΕΠ 374/18

ISBN 978-960-16-7562-6

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Αφιερωμένο σ' εκείνους που έχουν όνειρα
και τολμούν να τα κάνουν πράξη

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ένας κύκλος μαθημάτων ευτυχίας

11

80 μαθήματα φιλοσοφίας για τη ζωή

15

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Ο βίος ενός δασκάλου

247

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

253

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ένας κύκλος μαθημάτων ευτυχίας

Ο Πλάτωνας είναι σίγουρα ο κλασικότερος των φιλοσόφων κι εκείνος που έχει επηρεάσει περισσότερο τον τρόπο που σκεφτόμαστε. Ακόμα και σήμερα, πολλές από τις ιδέες που έχουμε σχετικά με τον έρωτα —για παράδειγμα, το να βρούμε το μισό πορτοκάλι— έχουν την καταγωγή τους στον Αθηναίο στοχαστή.

Δεν είναι παράξενο που συχνά, όταν μιλάνε για την ιστορία της σκέψης, λένε ότι «ο Πλάτωνας ήδη τα έχει πει όλα», καθώς μέσα από τους «Διαλόγους» του που έχουν φτάσει ως εμάς εξερεύνησε κάθε γωνιά της ανθρώπινης ψυχής και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, τα οποία στην ουσία είναι ανέκαθεν τα ίδια.

Είναι τέτοια η δύναμη του Αθηναίου φιλοσόφου και ιδρυτή της Ακαδημίας, που τα διδάγματά του και οι στοχασμοί του μοιάζουν να έχουν γραφεί στη σημερινή συγκυρία.

Ωστόσο, η σκέψη του δεν έμενε στο πεδίο της ρητορικής, όπως συνέβαινε με άλλων φιλοσόφων. Οι ιδέες του Πλάτωνα ήταν προσανατολισμένες προς την πράξη, και μέσα από τις καλύτερες εμπνεύσεις του έχουμε ένα αληθινό εγχειρίδιο για την τέχνη του ζην.

Ποιος άλλος καλύτερος από εκείνον για να φωτίσει τις ιδέες μας και να τις ολοκληρώσει;

Εκείνος, ο οποίος στην Ακαδημία του αφύπνιζε το ταλέντο των λαμπρότερων μυαλών, προσφέρει λύσεις στην καθημερινότητά μας ώστε να πάρουμε στα χέρια μας τα ηνία της ζωής μας και να μην αφεθούμε να μας νικήσουν οι δυσκολίες.

Μέσα από αυτά τα ογδόντα μαθήματα πρακτικής σοφίας ο Πλάτωνας μας διδάσκει, μαζί με άλλα πολλά, πώς να πραγματοποιούμε τα όνειρά μας, πώς να διαχειριζόμαστε σωστά τον χρόνο μας και πώς να απολαμβάνουμε τις φιλίες μας για όλη μας τη ζωή.

Ο συγγραφέας του Συμποσίου έχει, επίσης, μιλήσει πολύ και σωστά για τον έρωτα: πώς να τον απολαμβάνουμε χωρίς να τυφλωνόμαστε από αυτόν και να αποφεύγουμε τις παγίδες που οδηγούν στη δυστυχία. Κι αυτή είναι η ουσία της πλατωνικής σκέψης που βάζω σε τούτο το εγχειρίδιο: πώς να ζει κανείς μια ζωή σοφή και αρμονική χωρίς ν' απαρνιέται τις μικρές και τις μεγάλες της ηδονές.

Οι πύλες της Ακαδημίας ανοίγουν με κάθε σελίδα

αυτού του βιβλίου, έτσι ώστε να μπορείς να στοχάζεσαι την καθημερινότητά σου και να κάνεις τις απαραίτητες αλλαγές για να μη μένεις στον κόσμο των ονείρων και των ιδεών.

Πράγμα που σημαίνει να βάζεις σε πρακτική εφαρμογή τα φιλοσοφικά αυτά μαθήματα για μια σοφότερη, φωτεινότερη και ευτυχέστερη ζωή.

ΑΛΛΑΝ ΠΕΡΣΥ

*80 μαθήματα
φιλοσοφίας για τη ζωή*

*Η αρχή είναι το σημαντικότερο κομμάτι
σε μια δουλειά*

Ο Πλάτωνας συνέλεξε ιδέες παρόμοιες με εκείνες των σοφών της Ανατολής, όπως η περίπτωση του Λάο Τσε, ο οποίος διαβεβαίωνε ότι «ένα ταξίδι εκατό μιλίων αρχίζει πάντα με το πρώτο βήμα». Αυτό το πρώτο βήμα, που τις περισσότερες φορές δυσκολευόμαστε να το κάνουμε γιατί είμαστε αργοί στην εκκίνηση και που μας κρατάει καρφωμένους στη θέση μας χωρίς να καταφέρνουμε να φέρουμε εις πέρας ούτε τους πιο επιθυμητούς μας στόχους.

Είναι εύκολο να δημιουργούμε φαντασιώσεις για τη δουλειά που έχουμε ή να φανταζόμαστε κάποιο αλλού που θα μας άρεσε να είμαστε, αλλά συχνά μένουμε σε μια φάση όπου ονειρευόμαστε ξύπνιοι, χωρίς να μετατρέπουμε τις σκηνές αυτές σε πραγματικότητα.

Και γιατί μας είναι τόσο δύσκολο να κάνουμε αυτό το πρώτο βήμα;

Λοιπόν, κάποιες φορές οφείλεται σε οκνηρία, κάποιες άλλες σε έλλειψη χρόνου, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές όπου αυτό που μας συγκρατεί είναι ο φόβος για το τι υπάρχει παραπέρα.

Ωστόσο, με το που μπαίνουμε σε πορεία, ανακαλύπτουμε ότι ο δρόμος δεν είναι τόσο κακοτράχαλος ή τόσο μακρύς όπως τον νομίζαμε. Γιατί όταν ήδη βρισκόμαστε σε κίνηση, η δύναμη της αδράνειας θα μας κάνει να συνεχίζουμε με ελάχιστο θάρρος και θέληση.

Έτσι, λοιπόν, ήρθε η στιγμή ν' αρχίσεις, και ιδού τρεις συμβουλές που θα σε βοηθήσουν να κάνεις αυτό το τόσο ιδιαίτερο, πρώτο βήμα:

1. Παράτα την τελειομανία. Πολλές φορές δεν ξεκινάμε κάτι, επειδή το θέλουμε τόσο τέλειο, τόσο καλοφτιαγμένο, ώστε ποτέ δε νιώθουμε έτοιμοι ν' αρχίσουμε. Αυτό είναι πολύ συνηθισμένο στους συγγραφείς, οι οποίοι περνάνε όλη τη μέρα να φαντάζονται το τέλειο έργο και δε βλέπουν τη στιγμή να το πληκτρολογήσουν. Η χρησιμότερη συμβουλή: *άρχισε κι ας μην είναι τέλειο*. Τουλάχιστον έτσι θα έχεις κάνει την εκκίνηση και θα ξαναγυρίσεις πίσω μόνο για να το βελτιώσεις, αν χρειαστεί.
2. Προετοίμασε την πορεία. Όπως όταν πας διακοπές

χαρτογραφείς μια πορεία που θα ακολουθήσεις, έτσι και τα προσωπικά, τα επαγγελματικά ή τα πνευματικά ταξίδια χρειάζονται μια χαραγμένη πορεία. Πολλές φορές αυτό που μας εμποδίζει να κάνουμε το πρώτο βήμα είναι ότι δεν ξέρουμε από πού να πάμε. Γι' αυτό, λοιπόν, σχεδίασε τη διαδρομή και φρόντισε για τις απαραίτητες προμήθειες. Αν, για παράδειγμα, θέλεις ν' αρχίσεις μια δική σου δουλειά, εξακρίβωσε τι βήματα πρέπει να κάνεις ώστε να έχεις αυτονομία ή να επιτύχεις κάποια χρηματοδότηση. Έτσι θα έχεις πια μια πορεία ν' ακολουθήσεις και θα μπορέσεις να κάνεις το πρώτο βήμα προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση.

3. Αγάπησε τον συγκεκριμένο δρόμο. Το προσωπικό σου ταξίδι είναι μια μεγάλη περιπέτεια. Άσε πίσω σου τον φόβο, την ανασφάλεια, το βόλεμα και την πνευματική ακαμψία και τόλμησε να βγεις από την περιοχή της προσωπικής σου άνεσης, ώστε να ξεκινήσεις αυτή τη διαδρομή που θα σημάνει μεγάλη αλλαγή στη ζωή σου. Στην πορεία θα βρεις τα απαραίτητα εργαλεία, τη γενναιότητα, τις ικανότητες που δεν ήξερες καν πως είχες, αλλά και τα πρόσωπα εκείνα που στο εξής θα αποτελούν κομμάτι της ζωής σου. Αν το σχέδιο σε συγκινεί, θα βρεις και την απαραίτητη ενέργεια για να πετύχεις.

Και, προπαντός, μη φοβάσαι την αποτυχία. Γιατί, ακόμα κι αν η έκβαση δεν είναι η αναμενόμενη, θα σου μείνουν όλα όσα θα έχεις μάθει στη διαδρομή, τα οποία θα σου χρησιμεύσουν όταν ξαναπροσπαθήσεις. «Μπορώ να δεχτώ ότι όλοι οι άνθρωποι αποτυγχάνουν, ότι όλος ο κόσμος αποτυγχάνει. Αυτό που δεν μπορώ να δεχτώ είναι το να μην κάνουν την προσπάθεια» έλεγε ο Μάικλ Τζόρνταν, ο οποίος έφτασε ψηλότερα από οποιονδήποτε άλλον στα γήπεδα του μπάσκετ.

Κάθε φορά που κάτι σε συγκρατεί τη στιγμή που πας να κάνεις αυτό το πρώτο βήμα, να σκέφτεσαι ότι, τελικά, στο μέλλον, εκείνο για το οποίο θα μετανιώνεις περισσότερο είναι το ότι δεν είχες ανασκουμπωθεί ωρίτερα.

*Μπορεί να συγχωρήσει κανείς ένα παιδί
που φοβάται το σκοτάδι.
Η αληθινή τραγωδία είναι το να φοβάται
ο ενήλικας το φως.*

Πολλές φορές μάς είναι ευκολότερο να ζούμε στην άγνοια, γιατί, όπως λέει η παροιμία, αυτό μας κάνει πιο ευτυχισμένους.

Ωστόσο, ο μέγας στρατηγός Σουν Τζου, που οι διδαχές του εφαρμόζονται ακόμα και σήμερα, διαβεβαίω-
νε πως δεν μπορείς να κερδίσεις μια μάχη αν δε γνω-
ρίζεις, εκτός από τον εχθρό, και τον εαυτό σου.

«Αν γνωρίζεις τον εχθρό και γνωρίζεις και τον εαυ-
τό σου, δεν πρέπει να φοβάσαι την έκβαση ούτε εκατό
μαχών» διαβεβαίωσε ο συγγραφέας του βιβλίου *Η τέ-
χνη του πολέμου*.

Αν γνωρίσουμε τον εαυτό μας σε βάθος μπορεί να
τρομάξουμε, γιατί, αν ερευνήσουμε πολύ και φτάσου-
με ως τις πιο βαθιές πτυχές του εαυτού μας, ίσως

βρούμε πράγματα που δε θα μας αρέσουν. Για παράδειγμα, διακινδυνεύουμε:

- Να έρθουμε αντιμέτωποι με πλευρές μας που απεχθανόμαστε.
- Να θυμηθούμε τις στιγμές εκείνες που ενεργήσαμε άσχημα.
- Να αισθανθούμε ντροπή ή ενοχή για καταστάσεις που ζήσαμε καιρό πριν.
- Να ανακαλύψουμε ότι αυτό που έχουμε τώρα δεν είναι αυτό που θέλουμε πραγματικά.
- Να χάσουμε ένα μέρος από την αυτοεκτίμησή μας όταν συνειδητοποιήσουμε τις αδυναμίες μας.

Όλα αυτά ίσως να μας ωθήσουν ν' αφήσουμε στη σκοτεινή κόγχη της ψυχής αυτό που δε θέλαμε να δείχνουμε στον εαυτό μας και, πολύ περισσότερο, στους άλλους.

Ωστόσο, πρέπει να αποβάλουμε τον φόβο. Όπως διαβεβαιώνουν ερευνητές και ψυχολόγοι, το πρώτο βήμα για να υπερνικήμε δυσκολίες ξεκινάει από μια πράξη ενδοσκοπήσης κι από δουλειά μέσα μας προκειμένου να βελτιωθεί αυτό που υπάρχει έξω.

Η εμπάθυνση στην αυτογνωσία αυτή μπορεί να μας βοηθήσει, μεταξύ άλλων, να βελτιώσουμε τη ζωή μας εξουδετερώνοντας τις εσφαλμένες πεποιθήσεις μας, οι

οποίες συχνά μας βασανίζουν και μας κρατάνε σε κατάσταση παράλυσης.

Ο ερευνητής Γκάρι Μάρκους, του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, διαβεβαιώνει πως οι αναμνήσεις που έρχονται στη μνήμη μας είναι αυτές που βρίσκονται σε αρμονία με τις πεποιθήσεις μας και πως εκείνες που δε συμφωνούν με τις τωρινές μας σκέψεις είναι πιο δύσκολο να τις θυμόμαστε. Γι' αυτό, αν κάποιος έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση, του είναι ευκολότερο να θυμάται μόνο τις καταστάσεις που δηλώνουν αυτή την έλλειψη. Κι όταν θυμώνουμε με κάποιον, σίγουρα μας έρχονται στον νου ένα σωρό περιπτώσεις που μας προσέβαλε, αφήνοντας στην άκρη όλες εκείνες κατά τις οποίες έκανε καλά πράγματα για μας.

Γι' αυτό τον λόγο, μεταξύ πολλών άλλων, είναι τόσο σημαντικό να φτάνουμε στη γνώση του εαυτού μας. Το να ξέρουμε ότι απλώς είμαστε θυμωμένοι ή ότι αυτή η έλλειψη ασφάλειας επηρεάζει τα όσα πιστεύουμε και θυμόμαστε μπορεί να συμβάλει να ξεπεράσουμε μια κατάσταση ή ακόμα και να πάρουμε τα αναγκαία μέτρα για να την επιλύσουμε οριστικά.

Όπως διαβεβαιώνει ο Μάρκους στο βιβλίο του *Αυτό θα σε κάνει εξυπνότερο*: «Ο νους μας είναι πεπερασμένος και απέχει πολύ από το να είναι ευγενής. Το να γνωρίζουμε τα όριά του μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοούμε καλύτερα τα πράγματα».

*Οι σοφοί μιλάνε γιατί έχουν κάτι να πουν.
Οι ανόητοι επειδή έχουν ανάγκη να πουν κάτι*

Στους καιρούς μας, είναι συνηθισμένο ν' ακούμε να μιλάνε όλες τις ώρες. Πρόκειται για μια συνήθεια, για ένα σπορ, για μια παρόρμηση, ακόμα και για έναν τρόπο να κερδίζει κανείς τη ζωή του. Οι πολιτικοί μιλάνε για να τους πιστέψουν, οι δικηγόροι το κάνουν για να πείσουν για την αλήθεια τους.

Ωστόσο, αν είναι σημαντικό το να ξέρουμε να μιλάμε σωστά, άλλο τόσο σημαντικό είναι το να ξέρουμε να σιωπάμε.

Για τον Πλάτωνα, το να ξέρει κανείς να σιωπάει ήταν προτεραιότητα. Πράγματι, στην Ακαδημία του αυτό ήταν βασικός όρος, όπου συνηθιζόταν όλοι να περνούν κάποιο διάστημα σιωπής, διαλογιζόμενοι.

Όσο περνάν τα χρόνια, γινόμαστε όλο και πιο γρή-

γοροι σε όλα. Το στρες μάς κάνει να πηγαίνουμε από το ένα μέρος στο άλλο χωρίς να σταματάμε λεπτό. Αν έχουμε μόλις μερικά λεπτά για να φάμε από τη μια δουλειά ως την άλλη, πώς να καθίσουμε να διαλογιστούμε; Και με τον διαρκή βομβαρδισμό πληροφοριών, την ηχορύπανση γύρω μας και το πλήθος των ανθρώπων με τους οποίους πιάνουμε κουβέντα, είναι σχεδόν αδύνατον να μείνουμε σιωπηλοί και να κατανοήσουμε τη σημασία του αυτοστοχασμού.

Αλλά το να σωπαίνουμε πότε πότε είναι θεμελιώδες για τέσσερις λόγους ζωτικής σημασίας:

- Επιτρέπει να ξαναβρίσκουμε τον εαυτό μας και ν' ακούμε τις εσωτερικές του ανάγκες.
- Επιτρέπει όχι απλώς ν' ακούμε τους άλλους, αλλά να τους ακούμε ενεργητικά.
- Μειώνει τον αριθμό διαφωνιών, παρεξηγήσεων και τύψεων.
- Βοηθάει στο να καταλαβαίνουμε αυτό που λέει ο άλλος, αντί απλώς ν' ακούμε εκείνο που νομίζουμε ότι σκέφτεται.

Πολυάριθμες μελέτες διαβεβαιώνουν ότι η ικανότητα προσοχής την ώρα που ακούμε διαρκεί μόνο κάτι δευτερόλεπτα, κι ότι είναι ακόμα μικρότερη αν το θέμα για το οποίο μας μιλάνε δε μας ενδιαφέρει. Γι' αυτό

και είναι πολύ βασικό να κατακτήσουμε την τέχνη του να σωπαίνουμε ώστε να ακούμε καλύτερα, είτε τη φωνή άλλων ανθρώπων είτε τις σκέψεις μας.

Αν το κάνουμε, θα εκπλαγούμε βλέποντας ως ποιο βαθμό έχουμε ενδιαφέροντα πράγματα να πούμε και μπορούμε να συσφίξουμε τη σχέση μας με τους άλλους.

Την επόμενη φορά που θα μιλήσεις με κάποιον, άκουσέ τον προσεκτικά. Κι όταν θα έχεις μερικά λεπτά ανάπαυσης, άκου και τον εαυτό σου.

*Στο άγγιγμα του έρωτα, όλοι οι άνθρωποι
γίνονται ποιητές,
ακόμα κι εκείνοι που πριν δεν είχαν κανένα
τραγούδι μέσα τους*

Είναι εύκολο να γελάει κανείς με τους ερωτευμένους, γιατί, αν δεν είμαστε ερωτευμένοι κι εμείς, μας φαίνονται γελοίοι. Μπορεί ακόμα και να μας προκαλέσουν θυμό ή να μην τους καταλαβαίνουμε με τίποτα, επειδή δεν ακούμε τη μουσική τους. Αλλά έρχεται μετά η μέρα όπου κι εμείς πέφτουμε στα δίχτυα του έρωτα, και τότε μπαίνουν στο λεξιλόγιό μας έννοιες τρυφερές που πριν ούτε που τις σκεφτόμασταν.

Ο έρωτας μας μαλακώνει, είναι αλήθεια, αλλά μας κάνει και πιο δυνατούς. Γιατί για τον έρωτα θα μπορούσαμε να τα δώσουμε όλα. Ακόμα και τη ζωή μας, αν είναι σε κίνδυνο η ζωή του αγαπημένου προσώπου. Ίσως είναι αλήθεια ότι πρόκειται για μια χημική αντίδραση, για κάτι σαν μόλυνση της ψυχής, αλλά το βέ-

βαιο είναι ότι μας επηρεάζει και μας παγιδεύει και, γενικά, δε θέλουμε να φύγει.

Γι' αυτό, λοιπόν, είσαι πιο πρόθυμος να κάνεις πράγματα όπως:

- Να παρατηρείς με μεγαλύτερο θαυμασμό την ανατολή ή τη δύση του ήλιου.
- Να σκέφτεσαι σαν να είσαι δύο και όχι ένας, γιατί σε κάθε σκέψη σε ακολουθεί το αγαπημένο πρόσωπο.
- Να χορεύεις κάτω από τη βροχή, όταν πριν την απέφευγες λες και θα σκέβρωνες.
- Να κατανοείς αυτά τα τρυφερά τραγούδια που πριν απεχθανόσουν.
- Να συγκινείσαι με μια ρομαντική ταινία, ίσως και να σκουπίζεις κάποιο δάκρυ.
- Να χρησιμοποιείς εμότικον όταν στέλνεις κάποιο μήνυμα, και να μοιράζεσαι φωτογραφίες των δυο σας στο κοινωνικό σου προφίλ.
- Να γράφεις γλυκόλογα, ακόμα και στο σημείωμα που κολλάς στο ψυγείο.
- Να πιστεύεις ότι ο κόσμος δε θα είναι πια κόσμος αν το πρόσωπο αυτό σε αφήσει.

Γιατί, όπως λέει ο Πάμπλο Νερούδα σ' ένα από τα εκατό ερωτικά σονέτα του:

Πριν σ' αγαπήσω, αγάπη μου, δεν ήταν τίποτα δικό μου.

Τραμπαλιζόμουν μες στους δρόμους, ανάμεσα σε αντικείμενα:

Τίποτα δε μ' ενδιέφερε και τίποτα δεν είχε όνομα.

Ο κόσμος ήταν του αέρα που περίμενε.